

Brånåstoppen

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.» (Rammeplan, 2017)

Plan for godt psykososialt barnehagemiljø

Brånåstoppen FUS barnehage

Litt om planen

Denne planen beskriver hvordan Brånåstoppen FUS barnehage arbeider for å forhindre mobbing og andre krenkelser. Planen beskriver hva vi skal gjøre for å forebygge, hva vi skal gjøre for å gjenkjenne mobbing og krenkelser blant barn og voksne, samt hvilke tiltak som må gjøres dersom det forekommer mobbing eller krenkelser. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen.

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette. (Rammeplanen, 2017)

Voksne har en etisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt overfor alle barn i barnehagen. Barn fortjener en barndom preget av vennskap, inkludering, gode opplevelser og nære og trygge relasjoner til både voksne og de andre barna. Erfaringer fra barnehagen viser at mobbeatferd forekommer, men at barn i barnehagealder ikke forstår at deres handlinger kan påvirke andre barn i barnehagen negativt. En bør derfor drøfte begrepet mobbing og mobbeatferd på en annen måte enn det gjøres for barn i skolealder (Idsøe/Roland 2017).

Mobbing eller mobbeatferd hører ikke hjemme i den gode barndommen. Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barn får ta del i og medvirker i et fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse. (Rammeplanen, 2017)

Arbeidet med å fremme prososiale ferdigheter og stoppe krenkelser og mobbeatferd i barnehagen krever sensitive voksne med reflekterte tilnærminger og strategier. Barnehagens ledelse har ansvar for at arbeidet prioriteres. Klart uttrykte mål og forventninger til sosialt kompetent atferd hos både voksne og barn må nedfelles i barnehagens planer.

For at alle barn skal oppleve trygge og gode dager i barnehagen, er det avgjørende at de ansatte har kompetanse på å forebygge krenkelser og mobbing, gjenkjenne det når det skjer, og vite hvordan en skal ta tak i det. Alle voksne bør kjenne til barnehagens krav og forventninger til sosialt kompetent atferd. Utvikling av sosial kompetanse krever at barnehagen og foreldrene samarbeider nært. Nært samarbeid er også en forutsetning om mobbeatferd observeres.

Handlingsplan mot mobbing og andre krenkelser skal bidra til:

- ✿ Å videreutvikle et likeverdig barnehagetilbud med høy kvalitet
- ✿ At alle barn opplever å være betydningsfulle for fellesskapet
- ✿ Å definere voksnes holdninger til mobbing og krenkelser
- ✿ Å gi alle barn og voksne gode samspillsstrategier
- ✿ Å danne felles retning for arbeid mot mobbing i Brånåstoppen FUS barnehage

Målsettingene imøtekommer følgende krav i barnehageloven;

Barnehageloven § 41 **Nulltoleranse og forebyggende arbeid**

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Barnehageloven § 42 **Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø** **(aktivitetsplikt)**

Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Daglig leder skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller. Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang, viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak.

I planen skal det stå:

- a) hvilke problemer tiltakene skal løse
- b) hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- c) når tiltakene skal gjennomføres
- d) hvem som skal gjennomføre tiltakene
- e) når tiltakene skal evalueres.

Barnehageloven § 43 **Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn**

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til daglig leder i barnehagen. Daglig leder skal melde fra til barnehageeieren.

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at daglig leder i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra til barnehageeieren direkte

Mobbing i barnehagen

- ✿ Mobbing i barnehagesammenheng er når barn utsettes for negative handlinger fra andre i lek og samspill der de opplever å ikke være en betydningsfull person for felleskapet. (Lund & Helgeland, 2015)
- ✿ Forskjell fra å bli mobbet i eldre alder, hvor barnet har bevisste motiver, (f.eks. å peke ut et spesifikt barn av en spesiell grunn) er det i barnehagen gjerne uten slike bevisste motiver da disse barna ennå ikke har fult utviklede prososiale strategier. (F.eks deling av leker, selvregulering, tålmodighet, samarbeidsevne osv.) (Idsøe & Roland, 2017)

Hvordan barnehagebarn blir mobbet og usatt for krenkende atferd?

- ✿ Barn i barnehagen bruker gjerne negative handlingsstrategier (som over tid kan ansees som begynnende mobbeatferd) for å få tilgang til en ting eller for å få oppmerksomhet fra andre barn eller voksne.
  - o Men selv om barna i barnehagealderen ikke bevisst peker seg ut spesifikke «sårbare» jevnaldrende, kan de med tiden få en opplevelse av hvilke barn som reagerer mest på negative handlinger, med det resultat at disse handlingene forsterkes.
- ✿ Det er viktig å skille mellom langvarige konflikter og enkelttilfeller av f.eks. slåssing eller utestenging.

1. Fysisk mobbing

- ✿ Dytte, slå, sparke, rive leker fra en annen

2. Verbal mobbing

- ✿ Kallenavn, fornærme, trusler og erting.

3. Relasjonell mobbing

- ✿ Ekskludering, utestenging, spre rykter, få andre til å skade noen, gjøre grimaser, lage regler for andre, eller bestemme over andre.

Hvordan avdekke mobbing i barnehagen

- ✿ Tilstedeværende voksne i barns lek
- ✿ Observasjon av enkeltbarn og gruppe
- ✿ Barnesamtaler
- ✿ Foreldresamtaler
- ✿ Å reflektere og diskutere rundt temaet
- ✿ Personalet må til enhver tid være oppdatert på relevant fagstoff.

Hvordan forebygge mobbing i barnehagen

- ✿ Ved at de voksne, både personalet og de foresatte, er gode rollemodeller
- ✿ Ved at de voksne er tilstedeværende i barnas lek, både inne og ute
- ✿ Ved at vi har nulltoleranse for mobbing – konflikter tas tak i, og vi viser at handlingen er uakseptabel
- ✿ Vi har fokus på å hjelpe barna til å utvikle god sosial kompetanse og gode egenledelsesevner
- ✿ Vi kan bruke det pedagogiske opplegget «Ti små vennebøker», hvor barna blant annet trenes i ferdigheter som å gjenkjenne følelsesuttrykk, sinnekontroll og empati.
- ✿ Samlinger om tema

Krenkelser i barnehagen

Krenkelser brukes om negative ord eller handlinger som gjør at barn ikke føler seg inkludert i fellesskapet med de andre barna. Det kan være enkelthendelser. Flere krenkende enkelthendelser rettet mot et barn kan, sett i sammenheng med definisjonen av mobbing, betraktes som mobbeatferd (Mobbeatferd i barnehage, Roland).

Krenkende atferd

Hva som oppleves som krenkende ord og handlinger, er forskjellig fra person til person, og kan avhenge av blant annet alder, forutsetninger og bakgrunn. En kan se begynnende krenkende atferd fra barn i to-tre års alderen ved at de for eksempel ekskluderer og glemmer seg for enkeltbarn, eller tar ting/ leker fra dem.

Forskning viser at det er vanlig at barn i denne alderen kan være fysisk aggressive ved at de biter, lugger eller kaster sand. Det kan derfor være mest meningsfullt å snakke om mobbing fra barna er fem-seks år, ettersom yngre barn ikke har samme bevissthetsnivå når det gjelder venner. For de yngste er det enda mer viktig å lære ønsket og inkluderende væremåte.

Tre-åringer har gjerne ikke fullt utviklet selvregulering, og de har et begrenset verbalspråk. Det trenger ikke være slik at alle former for erting og slåssing i barnehagen er mobbing. I utgangspunktet er det barnets egen subjektive opplevelse som skal lyttes til for å vurdere om noe er mobbeatferd. Det er de voksnes ansvar å snakke med barn om hva de føler og har opplevd, kunne vurdere forskjellen på tilfeldig krangling og strukturell utestengelse og så tidlig som mulig forhindre at krenkelser får utvikle seg til å bli mobbing.

Hvordan avdekke krenkende atferd

De voksne i barnehagene skal jobbe sammen for å oppdage krenkende atferd, og kan gjøre dette ved å benytte flere av følgende tilnærminger:

1. Alle ansatte er tilstedeværende og deltakende voksne.
2. Det gjennomføres jevnlig barnesamtaler.
3. Det gjennomføres jevnlig foreldresamtaler.
4. Ansatte skal gjennomføre en åpenhet og være reflektert om enkeltbarn.
5. Det gjennomføres jevnlig observasjon og undring.
6. Det gjennomføres vurdering av de voksnes atferd og holdninger.
7. Det utarbeides tydelige felles verdier og holdninger som praktiseres.
8. Det skal jevnlig gjennomføres fokus på gruppeledelse og sosial kompetanse.
9. Det gjennomføres kartlegging av miljøet når det er behov.
10. Vi skal ha oversikt over situasjonen.
11. Det gjennomføres jevnlig diskusjoner og refleksjoner på alle områder i barnehagens praksis.

Selv om barnet har profesjonelle voksne rundt seg i barnehagen, er det fortsatt foreldrene som kjenner barnet best og er ekspert på eget barn. Alle foreldre har derfor det grunnleggende ansvar for barna sine, og må melde ifra til barnehagen dersom de har mistanker om at krenkende atferd forekommer i barnehagen. Dette gjelder ikke bare deres eget barn men også andres barn. Foreldre er barnas viktigste rollemodeller, og de må være bevisste på hvordan de selv opptrer.

Tiltak ved krenkende atferd

Det skal reageres straks når krenkende atferd avdekkes. Det skal gripes inn, det skal varsles og undersøkes før tiltak settes inn. Tiltaks - aktivitetsplikt iverksettes øyeblikkelig

1. Samtale med involverte barn.
2. Samle inn all nødvendig informasjon.
3. Ped.leder og styrer har ansvaret for oppfølging.
4. Øvrige ansatte informeres for om nødvendig å observere barna, og sammen utarbeide felles strategi relatert til atferden.
5. Foreldrene til de barna som er involvert informeres.
6. Møte med foreldre – hver for seg eller sammen – avhengig av saken.
7. Bli enige med foreldre om tiltak som skal gjøres for å stoppe atferden.
8. Vurdere å informere hele barnegruppa.
9. Vurdere å opprette et sosialt nettverk rundt barnet som utsettes for atferden.
10. Vurdere å ta opp saken i Ressursteam.
11. Evaluering etter 1-2 uker.
12. Evt. videre tiltak.

Voksne som krenker og mobber

En må også i det forebyggende arbeidet rette oppmerksomheten mot voksne som krenker og mobber. Alle profesjonelle voksne må ha kompetanse til å se når andre ansatte krenker og mobber barn og unge, og vite hvordan dette skal håndteres.

Barnehagen skal være tydelig på at det er nulltoleranse for mobbing eller andre krenkelser fra voksne mot barn, at det er plikt til å varsle ledelsen og å ha rutiner for håndtering av slike saker.

Voksne som krenker kan for eksempel latterliggjøre og bruke ironi, himle med øynene eller trekke på skuldrene, omtale et barn negativt (snakker nedsettende om eller til barn eller gir dem karakteristikk), utestenge barnet fra sosiale fellesskap, skjenne eller true.

Tiltak aktivitetsplikt

Dersom det oppstår en oppmerksomhet som tyder på at mobbing eller krenkende atferd er tilstede, trer en aktivitetsplikt inn.

Steg 1 - En oppmerksomhet oppstår enten ved at:

1. En eller flere personer får mistanke om eller kjennskap til at mobbing kan være tilstede Her er det en plikt til å gripe inn om en er vitne til krenkelser eller mobbing.
2. Foreldrene har observert endringer hos barnet, eller at barnet har fortalt noe hjemme og foreldrene ber om en samtale. Her skrives et skriftlig kort referat med plan for å undersøke nærmere og dato for neste møte.
3. Barnet selv sier-, eller viser gjennom endringer i atferd at det ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.
4. En undersøkelse som barnehagen selv har satt i gang vekker oppmerksomheten.

Steg 2 - Del oppmerksomheten/ varsle

Varsle pedagogisk leder og daglig leder hvis du har mistanke om eller kjennskap til at enkeltbarn, eller flere barn i en barnegruppe, ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Det er daglig leders ansvar å håndtere og følge opp.

Varsle foreldrene

Undersøkelsesfasen iverksettes i samarbeid med foreldrene. I alvorlige tilfeller varsler daglig leder eier av barnehagen.

Dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke/kjennskap til at:

1. En annen som arbeider i barnehagen krenker et barn, skal vedkommende straks varsle barnehagens daglig leder.
2. Daglig leder krenker barn, skal vedkommende varsle barnehagens eier direkte.

Steg 3 - Undersøke

1. Undersøkelsesplikt. Daglig leder/pedagogisk leder vurderer tiltak:
2. Observer barnet/barnegruppa
3. Observere samspill barn – voksen, kartlegge de voksnes relasjoner
4. Se på konteksten: hvor er de voksne i leken, plassering av barn i grupper, sosiogram
5. Kartlegge barnehagens psykososiale miljø
6. Logg/observasjonsskjema

Steg 4 - Analyse

For å sette inn tiltak, må en først gjøre en analyse og ha et mål. I denne prosessen kan en for eksempel bruke verktøy som pedagogisk analyse eller Kontekstmodellen.

Steg 5 - Tiltak

Dersom undersøkelser avdekker at barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, har en altså en tydelig plikt til å sette inn tiltak. Tiltakene skal være kunnskapsbaserte og lovlige. Dersom det er tiltak som går over tid og som er sammensatte, skal det utarbeides en skriftlig plan.

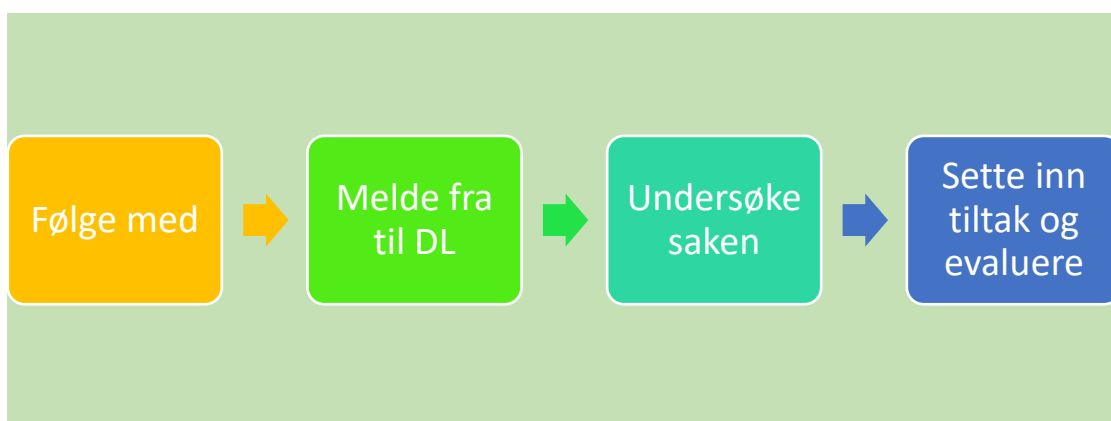
Steg 6 - Evaluering

Barnehagen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn har hatt den tilsiktede virkningen. Foreldre og barn (barnesamtale) skal involveres i evalueringen av tiltakene. Dersom evalueringen viser at barn og unge fortsatt opplever mobbing og andre krenkelser, skal evalueringen føre til at det iverksettes andre, eller mer intensive tiltak.

Barnehagen har en omsorgsplikt. Saken er ikke løst før de det gjelder har et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helse, trivsel, lek, læring og sosial tilhørighet.

Steg 7 - Saken avsluttes

Saken avsluttes om barnehagen, barnet og foreldrene er enige om at barnet har et trygt og godt barnehagemiljø.

Forebyggende arbeid i Brånåstoppen FUS barnehage

BARNET FØRST

Barnehageårene er en svært betydningsfull periode for barnas utvikling, både sosialt, emosjonelt, kognitivt, språklig og motorisk. Barnehagen har en avgjørende rolle i å tilrettelegge for et omsorgs- og læringsmiljø av høy kvalitet. I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være for barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetanseutvikling, der målet er å etablere et helhetlig system for å styrke de ansattes handlingskompetanse og kunnskap om hvordan støtte barna i sin utvikling og læring.

HVA ER KJERNEN I Å SKAPE GOD KVALITET FOR BARNA

Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvaliteten på de ansattes samspill med barna. Vårt mål er at alle barn skal bli møtt av ansatte som viser sensitivitet, entusiasme og glede. Alle barn skal oppleve et miljø som er fritt for krenkelser og et rikt leke- og læringsmiljø, som bidrar til trivsel og progresjon. For å sikre høy kvalitet på relasjonen må vi vite hva som egentlig skjer i møtet mellom den ansatte og barnet. Vi skal sikre at vår atferd som ansatte er preget av handlinger som fremmer og ikke hemmer barnets trivsel, utvikling og læring.

Barnet først bygger på et forskningsbasert program, Tuning in to Kids (TIK), der målet er å styrke barnas emosjonelle og sosiale kompetanse, og CLASS observasjonsmetode som har tilsvarende mål i forhold til emosjonell støtte, ved siden av å bedre læringsmiljøet i barnehagene. Barnet først er en kompetanseutvikling for alle barnehagens ansatte, der treningen foregår over tid og blir understøttet, utviklet, og innarbeidet i det daglige arbeidet med barnehagens barn i samarbeid med gode kollegaer. Hver barnehage har en egen ressursperson som får særskilt opplæring i å bruke CLASS som observasjonsmanual, samt ekstra opplæring i TIK. Det er utviklet et eget støttemateriell, både for individuelt arbeid og arbeid på avdelingene.

Dette danner grunnlaget for vårt forebyggende arbeid knyttet til lovkravet om barnas rett til et godt psykososialt barnehagemiljø. Vi har følgende tiltak som skal sikre systematisk kartlegging av det psykososiale barnehagemiljøet hos oss;

- ✿ Årlig CLASS observasjon fra ekstern ressursperson
- ✿ Intern CLASS oppfølging med to sertifiserte ressurspersoner
- ✿ TIK sertifiserte ressurspersoner
- ✿ Ressursteam med ressurspedagoger, daglig leder og barnas verneombud
- ✿ Månedlig personalmøter som arena for oppfølging
- ✿ Veiledning av pedagogisk leder sammen med daglig leder
- ✿ Observasjon og observasjonsverktøy
- ✿ Barnesamtaler
- ✿ Foreldrestøtte og godt samarbeid

I Brånåstoppen FUS barnehage jobber vi for å skape et positivt klima, da vi vet at det er med på å forebygge mobbing og krenkende atferd. Positivt klima er positivt for hjernens utvikling, da delt glede "booster" hjernens utvikling (CLASS, Barnet først)

Positivt klima for ivaretagelse av et godt psykososialt barnehagemiljø

KJENNETEGN

- ✿ Trygg og god relasjon mellom barn - barn, barn - personale og mellom involverte voksne.
- ✿ Tydelig entusiasme, latter og mange smil
- ✿ Gjensidig respekt og lydhørhet
- ✿ Ansatte støtter barna i lek og vennskaps relasjoner

Barn trives, lærer og utvikler positive sosial -emosjonelle ferdigheter i omgivelser som er fri for irritasjon, trusler og aggresjon. Hvis barn er engstelige, sinte eller urolige, vil det begrense barnets trivsel, utviklings -og læringsmuligheter. Til og med milde trusler kan skade barnas opplevelse av trygghet og relasjon til deg. Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel og for utvikling av empati og nestekjærlighet (Rpl;17- CLASS, Barnet først).

Negativt klima for ivaretagelse av et godt psykososialt barnehagemiljø

KJENNETEGN

- ✿ streng stemme, irritasjon,
- ✿ kjefting eller sinne vist av personale og / eller barnet.
- ✿ irritasjon, ironi, aggressivitet, sarkasme og manglende respekt for hverandre.
- ✿ himling med øynene
- ✿ trusler

Dette er også atferd som ofte er fremtredende i mobbing og krenkende atferdsmønstre, og vi bruker CLASS og TIK for å korrigere slik atferd.

Det er viktig å være seg bevisst at barn er født som kompetente mennesker, og det gode arbeidet med vennskap og lekekompetanse må begynne allerede på småbarnsavdelingen. De voksnes væremåte og strukturer og forutsigbarhet i hverdagen er forebyggende for at barn skal knytte vennskap og få ro i leken. I tillegg er det viktig å inkludere foreldrene, slik at barnet møter noe som er gjenkjennbart hjemme og i barnehagen. Inkluderingsarbeid er et felles ansvar for alle voksne i barnets liv.

«Mobbing er handlinger av voksne eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og muligheten til medvirkning» (Ingrid Lund, 2015)

Involvering av foreldrene i arbeidet med godt psykososialt miljø

Foreldre er vår viktigste samarbeidspartner når barnet går i barnehagen.

For å forstå, forebygge og håndtere mobbing og krenkende atferd i barnehagen er det viktig med felles forståelse. Foreldre skal tidlig inviteres inn til samtale med Pedagogisk Leder eller Daglig Leder i barnehagen dersom ansatte avdekker mobbing eller krenkende atferd. I tillegg skal personalet ha jevnlig dialog om barnets trivsel i barnehagen i forbindelse med obligatoriske foreldre samtaler. På denne måten vil det være arenaer, både i det daglige (uformell) og på avtalte samtale tider eller innkallinger til samtaler (formell) som sikrer gjensidig informasjon og refleksjon i forbindelse med trivsel og det psykososiale miljøet barnet er en del av store deler av dagen.

For øvrig er det viktig å presisere at alle voksne er rollemodeller for barna. Både foreldre og ansatte-foreldre barnas viktigste.

Som en del av rutinen for arbeidet informeres SU (samarbeidsutvalget) barnehagen i forbindelse med fastsettelse av Barnehagens årsplan hvert år. Det vil også informeres om at barnehagen har egen prosedyre for håndtering av mobbing og krenkelser på foreldremøter, førstegangssamtaler og som en underliggende lenke på barnehagens hjemmeside.

Som første ledd i samarbeidet ønsker barnehagen:

- ✿ foreldrene skal omtale andre barn, andre barns foreldre og ansatte i barnehagen med varme og positive formuleringer
- ✿ foreldrene må hjelpe barnet sitt å forstå andre barns behov og respektere ulikheter
- ✿ foreldrene skal alltid kontakte personalet eller Daglig Leder hvis barnet forteller hjemme at det blir slått, krenket eller lignende slik at vi kan finne gode løsninger sammen.

Som andre ledd i samarbeidet ønsker barnehagen:

- ✿ Etterstrebe at begge foreldrene stiller til foreldre samtaler for å dele informasjon om barnets utvikling og trivsel.
- ✿ Samarbeid og forståelse for at barnehagen ser barnet først- dersom barnehagen har behov for bistand fra øvrige instanser i arbeidet.
- ✿ Forståelse for at personalet i barnehagen har taushetsplikt. Alle berørte parter skal ivaretas i en prosess.
- ✿ Delta på barnehagens foreldreundersøkelse- slik at de som ikke ønsker å stå frem har en mulighet til å synliggjøre det mer anonymt her og gjøre barnehagen oppmerksom på at barnehagen kan ha en utfordring med det psykososiale barnehagemiljøet personalet må undersøke nærmere.

Dokumentasjon

I Brånåstoppen FUS barnehage har vi utarbeidet rutiner og skjema som sikrer dokumentasjon, dersom det oppstår saker;

- ✿ Undringslogg for hendelser
- ✿ Aktivitetsplan for ivaretagelse av barns psykososiale barnehagemiljø §42
- ✿ Registreringskjema for krenkelser
- ✿ Oppfølgingsplan for ivaretagelse av ansatte og skjerpet aktivitetsplikt §43

SKJEMA FOR OBSERVASJONSFASEN I OPPFØLGING AV PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Skjemaet legges i barnets mappe (kopi til foresatte)

Dato:

Involverte parter:

Hva skal undersøkes?	Hvordan skal undersøkelsen foregå?
Hvem har meldt inn behov for undersøkelse?	Videre tiltak etter undersøkelse:

Dato for oppfølgingsamtale:

_____
Signatur foresatt 1

_____
Signatur foresatt 2

_____
Signatur pedagogisk leder

_____
Signatur barnehageleder

Notater til observasjonsfasen

Eksempler på aktiviteter for å snakke om mobbeatferd og mobbing

Aktivitet 1. Hva er mobbeatferd og mobbing?

- ✿ I felleskap med barna definere hva mobbing og mobbeatferd er. Dersom barna vet hva mobbing er og i hvilke former de kan komme til uttrykk i er det lettere for de å oppdage mobbing dersom de er vitne til det. Barn som skjønner at mobbing gjør vondt og hvorfor det ikke er lov, er bedre i stand til å respondere på en passende måte og på å be om hjelp.

Aktivitet 2. Bruke fortellinger.

- ✿ At en voksen lager og forteller en fortelling som handler om mobbing. Gjerne selvopplevd eller noe man har vært vitne til. Fortellinger skaper avstand til virkeligheten så det er lettere å snakke om, og det gjør det lettere for barna å åpne seg om man ser at andre tør å fortelle.

Aktivitet 3. Erting eller mobbing?

Det er viktig å snakke om forskjellen mellom mobbing og erting. F.eks er det å erte litt mellom venner er ok, men erting som gjør vondt er ikke ok.

- ✿ Eksempel på dette kan være kallenavn, noen ganger er de morsomme og andre ganger er de sårende. Det er gøy å bli kalt «sterke-Ola», men det er ikke gøy å bli kalt «baby-Kari»

Aktivitet 4. Med eller uten vilje?

- ✿ Aktiviteten hjelper barna å skille på det å skjønne forskjellen på å gjøre noe med en feiltakelse og det å såre noen med vilje.
  - Eks1: Ola kaster sekken sin, og løper ut for å leke. Anne løper etter for å være med og snubler i sekken hans (ikke med vilje).
  - Eks2: Ola spenner bevisst ben på Anne, så Anne snubler (med vilje).

Aktivitet 5. Inkludering.

- ✿ Snakk med barna om at alle fortjener å behandles med respekt og å bli inkludert i aktiviteter.
- ✿ La barna ha idémlydring om måter de kan respondere på dersom de blir utestengt fra lek, eller de ser andre blir utestengt.
- ✿ La barna rollespille ulike scenario. La f.eks. en voksen være barnet som sier «du får ikke bli med på leken» og la barna rollespille de responsene de foreslo i idémlydringen.

Aktivitet 6. Lese bøker for barn for å utvide forståelsen av mobbing.

Aktivitet 7. Jobbe med sosial kompetanse. Empatiaktiviteter

- ✿ Sette navn på følelser, utvikle toleranse og respekt for ulikheter, hjelpe andre for å føle seg bedre, trøste, være vennlige, «den gyldne regel» (det du ikke vil at noen andre skal gjøre mot deg, skal du heller ikke gjøre mot andre) og modellere hjelpsomhet.

Aktivitet 8. Jobbe med sosial kompetanse. Selvsikkerhet og selvhevdelse.

- ✿ Barn trenger å lære hvordan man kan respondere på mobbesituasjoner ved å stå opp mot dette for seg selv og andre, på ikke aggressive måter og med respekt. F.eks. å beholde roen, ignorere, tåle og stå opp for seg selv og å klare å si ja eller nei ut ifra egne ønsker.

